

Makkelijk praten over moeilijke dingen

Mijn naam is Carolijn Leisink en ik ben in 2005 afgestudeerd aan de opleiding Docent Drama in Arnhem (Artez). Direct na mijn afstuderen ben ik aan de slag gegaan op de ISK in Arnhem als dramadocent en zette ik mijn eigen stichting op: Theatergroep Cactus. Deze stichting is inmiddels opgeheven. Filmpjes zijn te vinden op YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=AMafaHEKat8>

Met Theatergroep Cactus heb ik tot 2016 vele voorstellingen gemaakt over maatschappelijke thema's. De theatergroep ontving landelijke en gemeentelijke subsidies en is genomineerd geweest voor een 'Appeltje van Oranje' en prijswinnaar van de 'Soldaat van Oranjeprijs'.

De specifieke manier van werken heeft geresulteerd in het boek *'Ik hou meer van jou, dan van de rijstepap van mijn oma.'* Bij Theatergroep Cactus werd drama ingezet om maatschappelijke onderwerpen te belichten vanuit verschillende culturele invalshoeken. In dit boek worden diverse werkvormen beschreven. Wil je een download van dit boek ontvangen, stuur dan een mail naar carolijnkarolijn@hotmail.com.

Deze aanpak en werkwijze is ook aanleiding geweest om op de ISK een lesmethode te ontwikkelen. Ik noem deze lesmethode *'Makkelijk praten over moeilijke dingen.'* Leerlingen van de ISK in Arnhem hebben jarenlang 1 uur drama en 1 uur dit vak van mij gehad. Dit vak hebben ze op elk niveau en mijn ervaring is dat je met de juiste werkvormen ook daadwerkelijk op alle niveaus het gesprek kan aangaan.

Tijdens de studiedag van Lowan geef ik uitleg over het vak, mijn aanpak en de verschillende werkvormen. Hieronder volgt een korte samenvatting.

Thema's

Ik werk met thema's. Gemiddeld duurt een thema 2 tot 4 lessen van 50 minuten. De volgorde van de thema's ligt niet vast, ik bekijk per klas wat passend is. Voorbeelden van thema's zijn: (huiselijk) geweld, liefde, verslaving, social media, opgroeien in twee culturen, seksuele diversiteit, schulden, normen en waarden, toekomst, kwaliteiten, identiteit etc. Tijdens de lessen maakte ik gebruik van (veelal gratis!) gastlessen van organisaties die zich in Arnhem bezig houden met de thematiek. Denk aan Rijnstad schuldenpreventie, Iriszorg verslaving, de kindertelefoon, COC etc. Het is belangrijk dat leerlingen de organisaties leren kennen die hun verder kunnen helpen.

Structuur van de les

De les begint altijd in de kring. Daarna volgen verschillende werkvormen in de kring of in groepjes. Ik vind het belangrijk dat iedereen de ruimte krijgt om zichzelf te uiten, dit betekent dat je als docent ook de stillere leerlingen een beurt moet geven. Ik vind het tegelijkertijd ook erg belangrijk dat iedereen zichzelf mag zijn en dat er ruimte is voor deze diversiteit, zonder daar een oordeel aan te hangen.

Taboes

Alle stellingen en situaties zijn gebaseerd op uitspraken van leerlingen. Mijn doel is om met leerlingen een open gesprek aan te gaan over lastige onderwerpen, los van

mijn eigen visie. Ik probeer me in te leven in hun achtergrond, maar vertel ook hoe we hier in Nederland mee omgaan. Het is op de lange termijn leerzaam om open te praten over verschillende opvattingen, zodat leerlingen door discussie zichzelf leren verhouden tot nieuwe opvattingen.

Hete peper

Mijn houding tijdens de lessen is open en zo min mogelijk oordelend. Ik probeer de thema's te bekijken vanuit hun belevingswereld. Dit kan ik het best omschrijven middels de volgende metafoer: Als ik nu naar Thailand zou verhuizen en ik op een van de eerste dagen, een stik hete peper naar binnen gedouwd krijg, dan is de kans groot dat ik hem uitspuug en vies vind. Als ik kleine stukjes peper zou proeven in lekkere gerechten, uitgelegd krijg wat ik eet en langzaam aan de smaak mag wennen, is de kans groter dat ik de peper uiteindelijk lekker ga vinden.

Dit uitgangspunt heb ik altijd in mijn achterhoofd als ik een 'moeilijk onderwerp', zoals bijvoorbeeld seksuele diversiteit bespreek. Het is in veel culturen een taboe en als je een leerling slechts één minuut geeft om de rode peper weg te werken, zal hij zijn mond gaan spoelen en nooit meer van dit onderwerp willen proeven.

Regels

De regels zijn duidelijk: jas uit, tas weg, mobiel weg en in een kring gaan zitten. Je werkt met iedereen samen. Er wordt veel aandacht besteed aan een open en veilige sfeer.

Algemene doelstellingen

Onderstaande doelstellingen zijn van toepassing op alle lessen. Per thema zijn er specifieke doelen te noemen.

- De leerlingen leren samenwerken in diverse samenstellingen
- De leerlingen leren elkaar kennen
- De leerlingen hebben een uitlaatklep voor hun emoties
- De leerlingen leren zich verbaal en non verbaal uiten
- De leerlingen leren naar elkaar te luisteren
- De leerlingen maken op een speelse manier kennis met elkaars cultuur
- De leerlingen maken op een speelse manier kennis met de Nederlandse cultuur
- De leerlingen voelen de ruimte en veiligheid om onderwerpen bespreekbaar te maken
- De leerlingen ontdekken wie ze zelf zijn en dit te waarderen
- De leerlingen leren hulp vragen
- De leerlingen leren waar en hoe je hulp kan vragen

Voorbeelden

De opdrachten zijn vooral goed uit te voeren als je ze zelf ervaren hebt. Dit is dan ook wat we doen tijdens de workshop op de Lowan studiedag. In dit document geef ik een impressie van zeven opdrachten. Mensen die meer opdrachten willen ontvangen kunnen mij mailen: carolijn@carolijn@hotmail.com. Ook kan ik diverse tips geven van bruikbare film(pjes) bij elk thema.

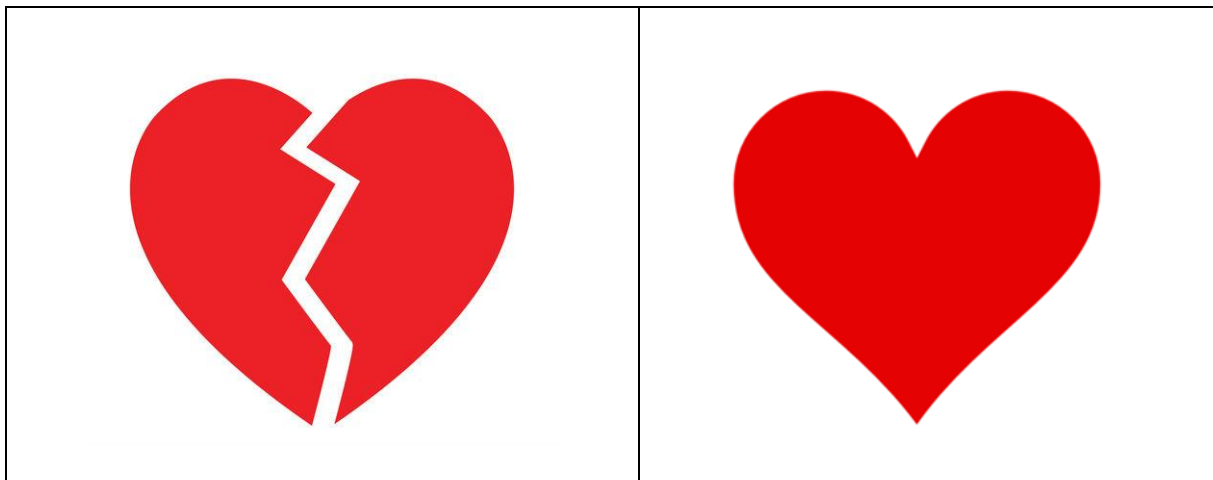
Op de voorbeeldopdrachten zijn diverse varianten te verzinnen, waardoor werkvormen bij meerdere thema's in te zetten zijn.

Werkvorm 1 – Aan/uit – Liefde

Materiaal:

- Voor elke leerling een kaartje met hart en een kaartje met gebroken hart
- Stellingen (meerdere keren geprint als vragenkaartjes als je in groepjes speelt)

Elke leerling krijgt een kaartje met een heel en een gebroken hartje. De docent noemt een stelling en telt tot drie. Bij drie moeten de leerlingen hun kaartje omdraaien. Is de stelling voor jou een reden weg te gaan bij je geliefde? (Spel kan ook gespeeld worden in kleine groepjes met vier leerlingen, jongens en meisjes apart.)

Je bent verliefd op een meisje. Haar familie vindt jou geen goede jongen.	Je bent verliefd op een meisje. Jouw familie vindt haar geen goed meisje.
Je bent verliefd op een meisje. Ze heeft een ander geloof.	Je bent verliefd op een meisje. Ze is geen maagd.
Je bent verliefd op een meisje. Ze woont in Amerika.	Je bent verliefd op een meisje. Ze kan geen kinderen krijgen.
Je bent verliefd op een meisje. Ze heeft al een kind van een andere man.	Je bent verliefd op een meisje. Ze wil werken en geen kinderen.
Je bent verliefd op een meisje. Ze praat veel met andere jongens.	Je bent verliefd op een meisje. Ze wil niet koken (en wil dat jij dat doet)
Je bent verliefd op een meisje. Ze is 20 jaar ouder.	Je bent verliefd op een meisje. Ze wil niet schoonmaken (en wil dat jij dat doet)

Je bent verliefd op een meisje. Ze vindt geld belangrijker dan geluk.	Je bent verliefd op een meisje. Ze wil dat jij geen contact meer hebt met je vrienden.
Je bent verliefd op een meisje. Ze drinkt alcohol en gaat naar de discotheek.	Je bent verliefd op een meisje. Ze is zwanger van jou (jullie zijn niet getrouwd)
Je bent verliefd op een meisje. Ze zoent met een andere jongen.	Je bent verliefd op een meisje. Je vrienden zeggen dat ze niet mooi is.
Je bent verliefd op een meisje. Ze heeft hetzelfde geloof, maar een andere cultuur.	Je bent verliefd op een meisje. Ze wil dat jij alles voor haar betaalt.

Werkvorm 2 – Top tien – Liefde

Materiaal:

- Begrippenkaartjes voor elk groepje

Leg de begrippen uit. Elke groepje krijgt de kaartjes met begrippen die belangrijk kunnen zijn bij het kiezen van een partner. Ze moeten samen overleggen wat de top tien wordt. Wat staat bovenaan? Het is hierbij belangrijker dat ze een gesprek met elkaar aangaan, dan dat ze het perse eens worden. De top tien wordt neergelegd en nabesproken in de groep.

Eer
Geloof
Uiterlijk
Geld
Leeftijd
Familie
Cultuur
Innerlijk
Verliefd
Maagd

Werkvorm 3 – Stelletjes – Liefde/seksuele diversiteit

Materiaal:

- Foto's uitgeprint op stevig papier. Doormidden knippen, zodat er maar één persoon te zien is.

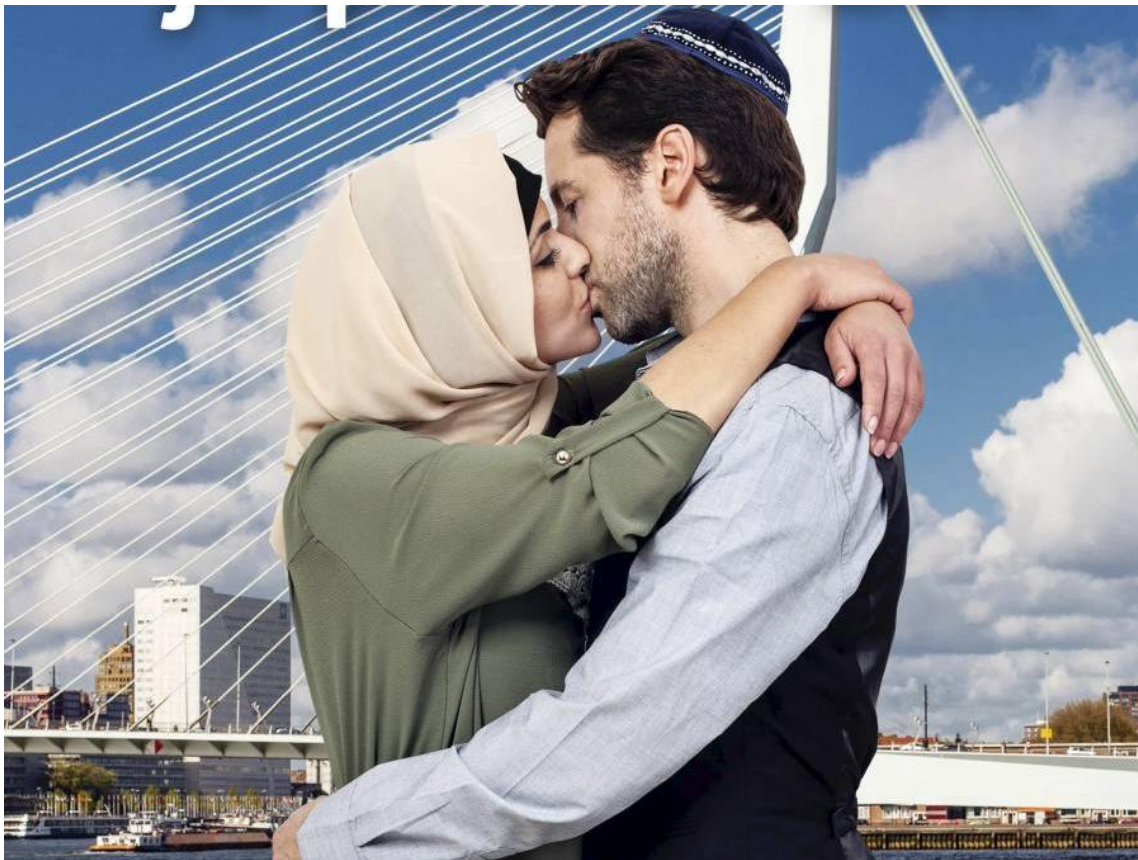
Uitleg:

Elke leerling krijgt een doorgeknipte foto. De leerlingen lopen rond en proberen de leerling te vinden die de andere helft van de foto heeft. Als twee leerlingen een match zijn, gaan ze zitten. De foto's worden op de grond gelegd en nabesproken.

Werkvorm 4 – Zaadjesspel – Identiteit

Materiaal:

- Neppgeld, voor elke leerling drie briefjes van 100 euro
- Zakjes met 'zadjes'

De leerlingen zitten in de kring en krijgen drie neppriefjes van honderd euro. Zeg dat dit het enige geld is dat ze krijgen en kunnen inzetten. Lees de kaartjes voor en leg de betekenis uit. Wat zijn de belangrijkste “waarden” in hun leven? Daarna mogen de leerlingen gaan bieden op een zakje. Het gaat net als op een echte veiling: Wie biedt honderd? Wie biedt tweehonderd? Niemand meer dan tweehonderd? Verkocht! De leerling moet nu tweehonderd euro “betalen” voor het zakje met zijn waarde. Als meerdere leerlingen een zakje willen kopen voor driehonderd euro, wordt het zakje aan de kant gelegd. Deze kan later dan nogmaals aangeboden worden. Belangrijker is de discussie die volgt als iedereen wat gekocht heeft: Welke zijn het belangrijkste voor jou? Waarom heb je deze keuze gemaakt?

Liefde	Schoonheid
Vrijheid	Huis
Eten	Familie
Respect	Creativiteit
Macht	Intelligentie
Trots	Geluk
Geld	Werk
Vrienden	Tijd
Aandacht	Gezondheid
Vrede	Plezier

Werkvorm 5 – Foto delen – Social media

Materiaal:

- Een duidelijke foto van de docent, afgedrukt op A4.

Uitleg:

Leerlingen in kring. Docent laat een foto zien van zichzelf en zegt: ik heb deze foto van mijzelf en deel hem op facebook met (naam van een leerling, bijvoorbeeld Ali). De docent gooit de foto de lucht in en Ali moet hem pakken voordat hij op de grond valt. Lukt dit niet? Foto door midden scheuren. De ene helft is voor Ali, de andere helft wordt nu in het spel gebruikt. Ali noemt een nieuwe naam. Net zo lang door gaan totdat je een snipper hebt. Als de foto een snipper is geworden, zie je dat de hele kring een stukje van de foto heeft. Leg de vergelijking met het plaatsen van een foto op social media.

Deze filmpjes sluiten goed aan bij het thema:

Kort filmpje sexting (1.52 min.)

Zoek op youtube: "Megan's story". Meisje zit in de klas terwijl er een foto van haar rond gaat op de mobiele telefoons van klasgenoten.

Filmpje nepprofielen (3.13 min.)

Zoek op youtube: "Movistar: love story". Jongen en meisje chatten en maken een afspraak in het park, waar blijkt dat ze allebei genept zijn.

Leuk genoeg (3.43 min.)

Zoek op youtube: "Leuk genoeg, Furtjuh". Korte videoclip van Furtjuh (youtube vlogger) met als boodschap onzekerheid op social media te stoppen.

Werkvorm 6 – Duimpje – Social media

Materiaal:

- Voor iedere leerling een duim (gelamineerd)
- Stellingen

Uitleg:

Elke leerling krijgt een duim. De docent leest een stelling voor en de leerlingen steken hun duim omhoog of naar beneden. Bespreek de opvallendste antwoorden na. De leerlingen kunnen ook zelf stellingen verzinnen.

Voorbeelden stellingen social media

1. Foto van jezelf op Instagram zetten
2. Een sexy foto van jezelf aan vriend/vriendin sturen
3. Vrienden worden met iemand die je niet kent
4. Haat commentaar plaatsen
5. Na 12 uur gamen
6. Roddelen over klasgenoot
7. Telefoon in de klas
8. Bellen in de bus
9. Bellen in de bioscoop
10. Whatsappen op de fiets
11. Leraar die telefoon gebruikt in de klas
12. Whatsappen tijdens het eten/thuis/kantine/restaurant
13. Een haat whatsapp groep maken
14. Het geluid van je telefoon 's nachts aanlaten
15. Iemand filmen en zonder toestemming online zetten

Werkvorm 7 – Wat koop je? – Geld

Materiaal:

- Neppgeld voor elke leerling honderd euro (10 keer 10 euro)
- Voorbeelden producten die je wilt kopen (geprint op A3 voor elke leerling of tweetal)

Uitleg:

Elke leerling (of elk tweetal) krijgt een A3 papier met daarop de voorbeelden van wat je zou kunnen kopen met geld. Daarna krijgen ze honderd euro, in tien briefjes van tien. Ze mogen het geld nu verdelen over de verschillende aankopen. Bijvoorbeeld voor 60 euro schoenen en voor 40 euro sparen. De keuzes worden nabesproken.

	
<p>Nieuwe schoenen</p>	<p>Sparen</p>
	
<p>Eten op school</p>	<p>Geld terugbetalen</p>
	
<p>Cadeau voor iemand anders</p>	<p>Boodschappen supermarkt</p>
	
<p>Nieuwe scooter</p>	<p>Uitgaan (disco/cafe)</p>
	
<p>(Telefoon)abonnement</p>	<p>Iets anders</p>

